

PÄÄESIKUNTA
Oikeudellinen osasto
HELSINKI

LAUSUNTO
4548/69.02.01/2008
AE26656

1 (4)

9.1.2009

Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto

PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

Oikeusministeriö

9. 01. 2009
ad 12, 41, 2007

OM:n lausuntopyyntö OM/12/41/2007, OM004:00/2008, 10.11.2008

PÄÄESIKUNNAN LAUSUNTO OIKEUSMINISTERIÖN TYÖRYHMÄMIETINNÖSTÄ KÄSITTELYN JOUTUISUUS HALLINNOSSA JA OIKEUSSUOJAKEINOT KÄSITTELYN VIIVÄSTYESSÄ

1. Lausuntopyyntö

Oikeusministeriö on viiteasiakirjalla pyytänyt pääesikunnan kannanottoa otsikon mukaisessa työryhmämietinnössä esitettyihin ehdotuksiin. Yleisten kannanottojen lisäksi pääesikuntaa on pyydetty vastaamaan tiettyihin erityiskysymyksiin.

Työryhmän mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi viranomaisille velvollisuus asettaa toimialaansa kuuluville asiaryhmille kohtuulliset käsittelyajat. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi uusista oikeussuojakeinoista, joita olisivat kiirehtimisvaatimus ja viivästysvalitus. Työryhmä ehdottaa hallintolakiin lisättäväksi uutta 4 a lukua, jossa säädettäisiin käsittelyn viivyttyksettömyydestä ja kiirehtimisvaatimuksesta. Kyseisen luvun 23 a §:ssä säädettäisiin viranomaisen velvollisuudesta asettaa kohtuullinen käsittelyaika tietyille asianosaisen vireille panemille asioille, kuten hakemuksille tai oikaisuvaatimuksille. Viranomaisaloitteiset asiat jäisivät soveltamisalan ulkopuolelle.

Pääesikunnan lausunto on valmisteltu oikeudellisella osastolla. Asiassa on varattu mahdollisuus lausunnon antamiseen kaikille pääesikunnan osastoille, puolustushaaroille ja Maanpuolustuskorkeakoululle. Pääesikunnan oikeudellinen osasto on saanut lausunnon Maavoimien Esi-kunnalta, pääesikunnan suunnitteluosastolta ja tutkintaosastolta.

2. Pääesikunnan lausunto

2.1 Kannanotto työryhmämietinnön ehdotuksiin

Pääesikunta katsoo, että puolustushallinnon alan toiminnan erityispiirteiden vuoksi viranomaistoimintaan vaikuttavien kiinteiden määräaikojen asettamista tulisi välttää. Edelleen paikkansa pitävä on hallintolain perustelujen (HE 72/2002 vp., s. 81) toteamus siitä, että yleinen ja yhtäläinen käsittelyaika ei sovellu hyvin suomalaisen hallinnon erilaisiin tilanteisiin. Asioiden käsittelyn vaatimaan aikaan saattavat vaikuttaa asian erityislaatu ja merkitys asianosaisen oikeusaseman kannalta. Toisaalta asia saattaa olla senlaatuinen, että ratkaisun tekemiseksi joudu-

PÄÄESIKUNTA

2 (4)

AE26656

taan hankkimaan laaja-alaisia selvityksiä sekä arvioimaan niiden merkitystä asian lopputuloksen kannalta eri näkökulmista.

Puolustusvoimissa eri toimialoilla on jo nykyisellään asetettu tavoitteita asioiden käsittelyajoille. Esimerkiksi pääesikunnan pysyväisasiakirjassa (PEOIK-OS PAK 01:11, 17.12.2007, Hallintokanteluiden käsittely puolustusvoimissa) korostetaan hallintokanteluiden käsittelyn viivytyksettömyyttä. Nimenomaisten määräaikojen asettamista esimerkiksi asiatyypeittäin on hallinnonsisäisissä ohjeissa kuitenkin hallinnonalan toiminnan erityispiirteet huomioon ottaen pääosin vältetty.

Puolustusvoimien kannalta sitovien käsittelyaikojen asettamista vastaan puhuvat erityisesti poikkeusoloihin varautumisen tarpeet ja joiltakin osin johtamis- ja hallintorakenteen moniportaisuuden vaikutus asioiden riittävään selvittämiseen kuluvaan aikaan. Pääesikunnan näkemyksen mukaan työryhmän mietinnössä ei ole riittävässä laajuudessa tarkasteltu ehdotusten taloudellisia ja henkilöstövaikutuksia hallintoasioita käsittelevissä viranomaisissa. Lisäksi esimerkiksi mietinnön mukaan viranomaisilta edellytettävä käsittelyaikojen toteutumisen seuraaminen (tilastollinen seuranta) edellyttäisi muutoksia olemassa oleviin ATK -järjestelmiin.

Pääesikunnan näkemyksen mukaan mietinnössä ehdotetut viranomaisille asetetut velvoitteet lisäisivät entisestään viranomaisen työmäärää. Esityksen toteutuminen saattaisi myös kaventaa viranomaisen mahdollisuuksia tehtäviensä tarkoituksenmukaiseen priorisointiin, millä on erityistä merkitystä nimenomaisesti turvallisuusviranomaisen toiminnassa. Viranomaisen toiminnan kannalta mietinnössä esitetyssä uudessa hallintolain 23 a §:ssä tätä vaikutusta toki vähentää se, että viranomaiset voivat itse määrittää kohtuulliset käsittelyajat kussakin asiaryhmässä. Määrittelyssä voidaan siten ottaa huomioon muun ohella aikaisemmat kokemukset asian riittävän huolellisen käsittelyn vaatimasta ajasta.

Kohtuullisen käsittelyajan asettaminen asiaryhmittäin voisi myös joissakin tilanteissa johtaa yksinkertaisten asioiden käsittelyssä käytännössä käsittelyajan tarpeettomaan pitenemiseen, mikäli viranomaisessa mietittäisiin kohtuullinen käsittelyaika päätöksenteon määräajaksi.

Työryhmämietinnön mukaan lakiesitys osaltaan vahvistaa asian käsittelyn joutuisuutta sekä tukee viivytyksettömyyttä korostavaa hallintokulttuuria. Työryhmämietinnössä tuodaan kuitenkin esille, että nykyiselläänkin asioiden käsittely tapahtuu pääsääntöisesti viivytyksettä. Työryhmän mietinnön perusteluissa esitetyn tilaston (s. 8) mukaan vuonna 2007 eduskunnan oikeusasiamiehelle tehdyistä kanteluista yhdeksän prosenttia koski asian käsittelyn viivästymistä. Näistä valtaosa koski muita viranomaisia kuin puolustushallintoa.

Edellä mainitut seikat huomioon ottaen, pääesikunta esittää, että työryhmän esittämän lakiesityksen tarpeellisuutta tulisi harkita vielä uudelleen.

PÄÄESIKUNTA

3 (4)

AE26656

2.2 Hallinnonalan erityislainsäädäntö

Lausunnonantajille on esitetty kysymykset siitä, onko asianomaisella hallinnonalalla erityislainsäädäntöä, jossa on asetettu velvoite käsitellä asia kiinteän määräajan kuluessa tai jossa muutoin on säädetty käsittelyyn käytettävästä ajasta. Lisäksi lausuntopyyntöä on esitetty kysymys, siitä onko asianomaisella hallinnonalalla erityislainsäädäntöä erityisistä menettelyistä niissä tilanteissa, joissa asian käsittely on viivästynyt.

Asevelvollisuuslain (1438/2007) 113 §:ssä on säädetty määräajasta, jonka kuluessa pääesikunnan, puolustushaaran esikunnan, sotilaslääkärin esikunnan tai aluetoimiston on lähetettävä niille toimitettu valituskirjelmä, siihen kuuluvat asiakirjat ja oma lausuntonsa kutsunta-asiaain keskuslautakunnalle. Järjestelmä oli käytössä jo edellisen asevelvollisuuslain aikana, ja sitä esitettiin (HE 37/2007 vp) jatkettavaksi muun muassa sen vuoksi, että päätöksen antanut viranomaisella voi liittää asiakirjoihin oman lausuntonsa ja toimittaa asiakirjat edelleen valitusviranomaiselle, minkä katsottiin nopeuttavan käsittelyä. Menettelyn katsottiin edistävän erityisesti varusmiesten oikeusturvaa ja edistävän heidän asiointiaan hallinnossa, koska varusmies ei voi vapaasti poistua palveluspaikastaan.

Puolustushallinnon alan erityislainsäädännössä ei muutoin ole säädetty erityisistä velvoitteista käsitellä asiaa kiinteän määräajan kuluessa tai säädetty asian käsittelyyn käytettävästä ajasta. Mainittakoon lisäksi kuitenkin, että sotilasoikeudenkäyntilain (326/1983) 16 §:n mukaan alioikeuden on otettava sotilasoikeudenkäyntiasia käsiteltäväksi kolmenkymmenen päivän kuluessa syyttäjän ilmoituksen saapumisesta. Kurinpitovalitus on otettava käsiteltäväksi seitsemän päivän kuluessa sen vireille tulosta. Edellä mainitut määräajat koskevat tuomioistuimia. Sotilaskurinpitolain (331/1983) 35 §:n 2 momentin mukaan mikäli kurinpitovalituskirjelmä on jätetty kurinpitoesimiehelle, tämän on toimitettava se välittömästi tuomioistuimen kansliaan.

Puolustusvoimia koskevassa erityislainsäädännössä ei ole säännöksiä erityisistä oikeussuojakeinoista tai rahallisista hyvitysmenettelyistä asian käsittelyn viivästymistapauksissa.

Pääesikunnan päällikön sij
Kenraaliluutnantti

Markku Koli

Puolustusvoimien asessori
Varatuomari

Hanna Nordström

PÄÄESIKUNTA

4 (4)

AE26656

LIITTEET

JAKELU

TIEDOKSI

MAAVE

PEtutk-os

PEsuunn-os

Puolustusministeriö Hallintopoliittinen osasto

Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto
Fax. (09) 1606 7730

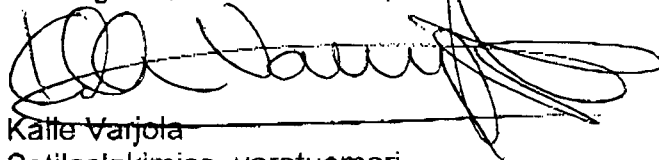
Oikeusministeriö

9 01 2009
ad 12. 11. 2007
Lars

Saate

Ohessa tiedoksenne Pääesikunnan lausunto OM:n työryhmämietinnöstä käsittelyn joutuisuus hallinnossa ja oikeussuojakeinot käsittelyn viivästyessä. Postikappale ja sähköpostiversio toimitetaan pikimmiten.

Helsingissä, tammikuun 9. päivänä 2009

Kalle Varjola
Sotilaslakimies, varatuomari

Sivuja**1+4**